

1. Almenn

Samherji fiskeldi ehf. (kt. 610406-1060), Glerárgötu 30, 600 Akureyri, er með framleiðsluheimild fyrir allt að 150 tonnum í rekstrarleyfi (FE-1064/IS-36051) fyrir seiðaeldi á laxi og bleikju að Núpum III í Ölfusi. Fyrirtækið sótti um breytingu á leyfinu til framleiðslu á 300 tonnum og lífmassa 120 tonn á hverjum tíma, dags. 28. febrúar 2019.

Seiðastöðin er staðsett á landi með frárennsli í Sandá er sameinast Varmá/Þorleifslæk sem fellur í Ölfusá. Í rekstrarleyfum fiskeldisstöðva á landi er skilyrði að stöð sé útbúin búnaði sem kemur í veg fyrir að fiskur sleppi úr eldiskari og búnaði staðsettum í frárennsli stöðvar sem fangar fisk sem sleppur. Búnaður seiðastöðvarinnar er þannig að í öllum kerum verða ristar til að hindra að fiskur geti komist úr kerjunum. Allt frárennsli stöðvarinnar fer í eina frárennislögn og rennur í settangt. Vatnið er svo síað í gegnum tromlufilter og síudúk áður en það rennur út í Sandá. Litlar líkur eru taldar á slysasleppingu úr stöðinni þegar tillit er tekið til búnaðar í kerum og í frárennsli stöðvarinnar.

Matvælastofnun staðfestir að móttækin eru öll gögn sem stofnuninni ber að óska eftir skv. 8. gr. laga nr. 71/2008 um fiskeldi og 12. gr. reglugerðar nr. 1170/2015 um fiskeldi og staðfestir að þau teljist fullnægjandi. Matvælastofnun auglýsti tillögu að rekstrarleyfi á tímabilinu 16. desember 2019 til 16. janúar 2020 og engar athugasemdir bárust vegna tillögunnar. Matvælastofnun hefur farið yfir og kynnt sér tilkynnta framkvæmd og ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu, og telur framangreind gögn lögmætan grundvöll til leyfisútgáfu.

2. Afstaða til mats á umhverfisáhrifum

Framkvæmd Samherja fiskeldis var tilkynnt til Skipulagsstofnunar þann 11. desember 2018. Matvælastofnun skilaði umsögn vegna mögulegrar matsskyldu til Skipulagsstofnunar þann 4. janúar 2019. Í umsögninni kom fram að stofnunin taldi ekki tilefni til að umrædd framkvæmd fari í gegnum mat á umhverfisáhrifum þar sem hún er ekki líkleg til þess að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif, þ.e. að hafa verulega óafturkræf umhverfisáhrif eða valda verulegum spjöllum á umhverfinu sem ekki er hægt að fyrirbyggja eða bæta úr með mótvægisáðgerðum. Varðandi afstöðu Matvælastofnunar vegna umhverfisáhrifa horfir stofnunin sérstaklega til þátta er snúa að sjúkdómum og slysasleppingum. Skipulagsstofnun gaf út ákvörðun þann 12. mars 2019 þess efnis að framkvæmdin væri ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Matvælastofnun staðfestir að framkvæmd Samherja fiskeldis að Núpum í Ölfusi er í samræmi við tilkynnta framkvæmd.

3. Umsagnir til Matvælastofnunar vegna leyfisins

Matvælastofnun óskaði eftir umsögnum Fiskistofu, Hafrannsóknastofnunar og Sveitarfélagsins Ölfusar þann 11. nóvember 2019 vegna aukningar á framleiðslu Samherja fiskeldis að Núpum í Ölfusi. Gögn sem fylgdu umsagnarbeiðnum voru tilkynning rekstraraðila til Skipulagsstofnunar og ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu.

Í umsögn Fiskistofu, sem barst 27. nóvember 2019, kom fram að Fiskistofa telji ólíklegt að fiskar geti sloppið lífandi frá stöðinni miðað við lýsingar á búnaði. Fiskistofa fær því ekki séð að starfsemin geti haft mikil áhrif á náttúruleg vistkerfi laxfiska en bendir á að ef fiskar sleppi úr eldisstöð skuli skipuleggja áðgerðir í samráði við fulltrúa Fiskistofu, sbr. 13. gr. laga nr. 71/2008 um fiskeldi. Í umsögn Hafrannsóknastofnunar, sem barst 26. nóvember 2019, kemur fram að stofnunin telur ástæðu til að skoða samlegðaráhrif fiskeldis á vatnasviði Varmár/Þorleifslækjar þar sem talsvert fiskeldi er stundað á svæðinu. Jafnframt telur Hafrannsóknastofnun mikilvægt að grunnástand á vatnasvæði Varmár sé þekkt hvað varðar tegundasamsetningu seiða, þéttleika og uppruna þeirra (erfðafræði) m.t.t. um hvort fiskar af eldisuppruna séu til staðar á vatnasvæðinu og þá í

hve miklum mæli. Þannig fáist mat á því hvort varnir eldisstöðvanna gegn því að fiskar sleppi hafi verið fullnægjandi. Hafrannsóknastofnun bendir einnig á að ríkir veiðihagsmunir eru á svæðinu og stofnar laxfiska eru í Varmá/Þorleifslæk sem er á vatnasviði Ölfusár/Hvítár. Því sé mikilvægt að framandi stofnar geti ekki sloppið út í umhverfið og blandast þeim stofnum sem eru fyrir. Umsögn barst ekki frá Sveitafélaginu Ölfusi.

Gerð er krafa um að fiskeldisstöðvar á landi sé útbúnar búnaði sem kemur í veg fyrir að fiskur sleppi úr eldiskari og búnaði staðsettum í frárennsli stöðvar sem fangar fisk sem sleppur. Fiskheldni stöðvar Samherja fiskeldis að Núpum er góð skv. þeim upplýsingum sem liggja fyrir og koma fram hér að ofan. Allt frárennsli frá stöðinni fer í eina frárennislögn, rennur í settank og er svo síað í gegnum tromlufilter og síudúk áður en vatnið rennur út í Sandá. Hverfandi líkur eru taldar á slysasleppingu frá stöðinni.

Fyrir liggur að verið er að gefa út rekstrarleyfi fyrir Núpa með 120 tonna hámarkslífmassa á hverjum tíma. Fyrir eru rekstrarleyfi við Öxnalæk, Bakka og á Fiskalóni sem gera samtals 260 tonna lífmassa og hafa þau sameiginlegan viðtaka, Varmá/Þorleifslæk. Lífrænt álag á viðtaka er háð starfsleyfisskilirðum Umhverfisstofnunar þar sem sett eru skilyrði um viðunandi hreinsun eldisvatns í frárennsli með settank og tromlusíu áður en það er losað í viðtakann.

4. Athugasemdir sem bárust á auglýsingartíma vegna rekstrarleyfistillögunnar og viðbrögð Matvælastofnunar

Matvælastofnun bárust engar athugasemdir við tillögu að rekstrarleyfi á auglýsingartíma.

5. Breytingar frá auglýstri tillögu

Matvælastofnun hefur gert breytingar á áður auglýstri tillögu er snúa að skilgreiningu á umfangi starfseminnar. Breytingar voru gerðar á lögum nr. 71/2008 um fiskeldi með lögum nr. 101/2019 sem fól í sér að í rekstrarleyfi skuli vera ákvæði um stærð fiskeldisstöðvar mælt í leyfilegum lífmassa en áður voru skilyrði um að í rekstrarleyfi þyrfti að vera ákvæði um leyfilegt framleiðslumagn og hámarkslífmassa stöðvar.

6. Gildistaka

Matvælastofnun hefur nú tekið ákvörðun um útgáfu rekstrarleyfis til Samherja fiskeldis. Rekstrarleyfið heimilar hámarkslífmassa 120 tonn til seiðaframleiðslu á laxi og bleikju að Núpum í Ölfusi.

Rekstrarleyfið byggir á skilyrðum laga nr. 71/2008 um fiskeldi og reglugerðar nr. 1170/2015 um fiskeldi.

Rekstrarleyfi tekur gildi þegar Matvælastofnun hefur gert úttekt á fiskeldisstöð. Markmið úttektar er að staðreyna eftir föngum að rekstrarleyfishafi sé fær um að fullnægja skilyrðum laga þessara og skilmálum rekstrarleyfis. Samhliða útgáfu rekstrarleyfis afhendir Matvælastofnun útgefið starfsleyfi Umhverfisstofnunar. Rekstrarleyfið gildir til 22. maí 2036.

Þegar rekstrarleyfið tekur gildi (FE-1148) kemur það í stað rekstrarleyfis Samherja ehf. til 150 tonna framleiðslu á laxa- og bleikjuseiðum (FE-1065/IS-36051)

Selfossi, 22. maí 2020